

SFT-Nytt

#2 September 2008

Ordföranden har ordet	2
Redaktörernas rader	2
Höstmötet	3
Dagordning	6
Rapport från årsmötet 2008	7
Textilinventeringen i Växjö	7
Parisresan	8
Skrivarseminariet	13
Praktikrapporter	20
Tvåra kast i tillvaron	25
Företag till salu	28
Reserapport från studieresa till Belgien	29
Uppsatser från Konservatorutbildningen 2008	31

Ordförande har ordet

Kära medlemmar!

Nu är det snart dags för vårt Höstmöte i Göteborg. Vi börjar med en aktivitet redan kvällen innan, den 16 oktober, och jag hoppas att riktigt många av er kan vara med. Man måste ju inte vara med hela kvällen utan kan välja att bara vara med på visningen eller bara vara med och äta. Läs programmet och glöm inte att anmäla er!

Höstmötet den 17 oktober har vi på SVK, som är vänliga nog att ta emot oss. Vid årsmötet sa vi att vi skulle ha ett extra årsmöte på höstmötet för att ta upp ett par frågor för eventuell ändring av våra stadgar. När jag nu läst våra stadgar ordentligt och dessutom konsulterat några föreningsvana människor så har jag tagit beslutet att vi inte tar upp detta nu utan till nästa årsmöte. Ändring av våra stadgar måste tas upp vid två årsmöten i följd. Höstmötets dagordning har därför inga stora frågor så det finns säkert utrymme för den som har något att framföra under punkten övrigt.

Jag säger inget om vädret men hoppas att just den 16-17 oktober blir regnfria, i alla fall i Göteborg.

Ordförande
Johanna Nilsson

Redaktörernas rader

Kära kollegor!

Efter ett års föräldraledighet är jag nu åter i tjänst på mitt gamla kära accessprojekt på Nordiska museet. Det sk. "folkdräktsprojektet" rullar på och nya föremålskategorier är på väg in på konserveringen de närmaste dagarna.

Vill passa på att tacka er alla för era fantastiska textbidrag som gett oss ett supertjockt nummer på 33 sidor !!!! Kan det vara rekord manne?

Hoppas bara att det inte betyder att nästa nummer blir tunt och trist så fortsatt skriva.

Nu till frågan om adressändringar som många av er mejlar om.

I första hand lämnas sådana uppgifter till föreningens sekreterare Sofia Carlsson men ni får även gärna mejla till redaktionsadressen och justera era kontaktuppgifter. Tänk även på att tala om ifall ni avslutar en mejladress så vi kan hålla utskickslistorna i ett hanterbart format.

Väl mött på höstmötet!

Kajsa Hammarsten

SFT's styrelse 2008

Ordförande.....	Johanna Nilsson
Vice ordförande.....	Karin Falk Dreijer
Kassör.....	Evelina Sand
Sekreterare	Sofia Carlsson.
Ledamot.....	Margit Forsberg
Ledamot.....	Anna Ehn
Adjungerad för SFT-nytt.....	Anna-Maria Östlund

Adressändringar skickas till sofia.carlsson@amtli.com och sftnytt@hotmail.com

SFT - Svenska Föreningen för Textilkonservering

Välkommen till SFT höstmöte 17 oktober 2008 på SVK, Göteborg

Extra program torsdag 16 oktober på Världskulturmuseet, Göteborg

17.30-18.30 Visning av utställningen "En stulen värld"

18.30-19.00 Introduktion till interaktivt konstverk, Oscar Larder

19.00-20.00 Middag på Restaurang Tabla, Världskulturmuseet, se meny nedan

20.00-21.00 ca Deltagande i interaktivt konstverk

Fredag 17 oktober, Höstmöte på SVK, Göteborg

9.30-10.00 Kaffe på SVK

10.00-11.30 Tom Taylor föreläser om aktiv kolduk

11.30-13.00 Lunch

13.00-13.45 Elisabeth Peacock, Institutionen för Kulturvård, Göteborg

13.45-14.00 Fruktpaus

14.00-16.00 Höstmöte

Meny, torsdag på världskulturmuseet, Restaurang Tabla

Varmrätter: A. Basilikabakad kolja med sparris och kräftsås

B. Halstrad havskatt med balsamvinägersky och skogssvamp

C. Ankbröst med apelsin-portvinssky och rostade rotfrukter

D. Entrecote med bönsauté och mandelpotatis

Sallader : E. parmaskinka, torkad tomat, oliver

F. Kyckling, fetaost, rostad paprika

G. Skaldjur, sparris, ägg

Lunch och fika under mötesdagen bekostas av SFT, torsdagens middag bekostas personligen. Vänligen specificera önskemål för torsdagens middag samt eventuell specialkost nedan.

Anmälan till höstmöte, SFT

Anmälan skickas till: Margit Forsberg, Centrum för Vetenskapshistoria

Kungl. Vetenskapsakademien, Box. 50005

104 05 Stockholm

Tel 09- 6739 611

Mail: margit.forsberg@kva.se

Jag/vi anmäler oss härmed till Höstmöte för SFT, 17 oktober 2008

Namn:.....

Adress:.....

Telefon:.....

Jag/vi deltar i

☐ Program på Världskulturmuseet torsdag 16 oktober

☐ Middag. Sallad alternativ, kostnad 100 kr. Specialkost:.....

☐ Middag. Varmrätt alternativ....., kostnad 200 kr. Specialkost:.....

☐ Efterrätt, kostnad ca 60 kr

☐ Höstmöte fredag 17 oktober, SVK

☐ Gemensam lunch på Pannrummet, fredag. Specialkost:.....

Anmälan skall vara oss tillhanda senast 11/10 2008.

Adresser och vägbeskrivningar

SVK

STUDIO VÄSTSVENSK KONSERVERING

Gamlestadsvägen 2-4, B2, Vån. 4

415 02 Göteborg, Sweden

www.svk.com

Spårvagn 4, 9, 11 eller 7 till

Gamlestadstorget från Göteborgs Central

Världskulturmuseet

Södra Vägen 54

40227 Göteborg

www.varldskulturmuseet.se

Spårvagn 2, 4, 5, 6, 8, 13

buss 49, 50, 52, 91, 157, 513, 761, 771

Röd, Grön och Orangea express, samt med
flygbuss till hpl. Korsvägen från Göteborgs Central.

Vandrarhem i Göteborg

STF Vandrarhem Stigbergsliden

Stigbergsliden 10
414 63 GÖTEBORG
Fax

<http://www.hostel-gothenburg.com/>

031-24 16 20

031-24 65 20

Grethes Turistrum

Humlegårdsg. 10
41274 GÖTEBORG

<http://www.grethes.com/>

031-40 31 26

Göteborgs Vandrarhem

Mölnadalsv. 23
41263 GÖTEBORG

<http://www.goteborgsvandrarhem.se/>

031-40 10 50

Slottsskogens Vandrarhem AB

Vegag. 21
413 11Göteborg

<http://www.sov.nu>

031- 42 65 20

Dagordning för höstmöte, SFT. 14.00-16.00 den 17oktober 2008 på SVK, Göteborg.

- § 1. Mötets öppnande.
- § 2. Val av mötesordförande.
- § 3. Val av mötessekreterare.
- § 4. Val av justeringsmän och rösträknare.
- § 5. Mötets stadgeenliga utlysande.
- § 6. Godkännande av dagordning.
- § 7. Årsmöte 2009.
- § 8. Information från bokgruppen.
- § 9. Information från hemsidesgruppen.
- § 10. Övriga frågor.
- § 11. Mötets avslutande.

Rapport från årsmötet 10 mars 2008

Efter lunchen blev vi inspirerade och peppade av Åse Nyberg. Åse arbetar som marknadschef på Västarvet och har lång erfarenhet inom marknadsföring och försäljning. Hon talade om hur man som specialist är ett varumärke. Hur man finner ett hjärta i det man gör för att nå ett bra resultat. Om du inte tror på dig själv vem skall då göra det? Hur lyfter man fram sin egen kompetens samt hur skiljer den sig från andra. Åse påpekade även vikten av nätverk i alla sammanhang. Det är viktigt att lyssna och ta reda på hur andra har det och jämföra sig med andra yrkesgrupper. Det finns alltid något man kan lära av andra och som man kan överföra till sin egen verksamhet. Åse återkom flera gånger till vikten av relationer och kommunikation. Man kan inte kränga ut specialtjänster utan att man måste berätta för kunden vilken nytta de har av mitt arbete eller min tjänst. Tämt på vilka argument som gör att vi köper en vara och försök att hjälpa kunden till det den vill ha.

Alla kanske inte "köpte" allt som Åse sa, men man fick en liten injektionsspruta av självförtroende och företagstänkande som vi kan ha nytta av i branschen. Åse rekommenderade en bok av Ulla-Lisa Thordén "Sälj dig själ och ta betalt".

Anna-Lena Erlandsson

Textilinventeringen i Växjö stift har startat!

Skickar en hälsning från Småland och oss, Evelina, Kerstin och Karin, som sedan 1 sep är igång med textil- och skadeinventeringsprojektet i Växjö stift. Projektledare är Maria Detert, målerikonserverator och anställd på Jönköpings läns museum. Karin och Kerstin är projektanställda på Jönköpings läns museum och Evelina är anställd på Kalmar läns museum.

Syftet med inventeringsprojektet är att göra en textildokumentation samt ge en bild av tillståndet, om textilierna är i behov av några åtgärder. Under fältarbete kommer vi även att, om behov finns, göra en viss uppordning i textilförvaringarna tillsammans med personal eller frivilliga i församlingen. Vi hoppas också att projektet kommer att bidra med att textilierna kommer fram i ljust lite mer.

Parallellt med inventeringen kommer det förhoppningsvis genomföras ett antal kurser/inspirationsdagar för kyrkans folk. Detta kommer vi att göra i samarbete med stiftet. Nu befinner vi oss på vandrarhemmet i Gnosjö och tar igen oss inför morgondagen och arbetet i Åsenhöga kyrka. Vi arbetar tillsammans ett par veckor (för att sedan arbeta länsvis var för sig) och lär oss databasen och arbetar ihop oss för att kunna göra likvärdiga bedömningar av textilierna. Databasen är K-dok som nyligen har utarbetats till

att även kunna analysera textila objekt. Projektet kommer att pågå under 2-2 ½ år, så vi återkommer säkert.

Evelina Sand, Kerstin Petersson, Karin Falk-Dreier
Gnosjö 9 september

Svenska föreningen för textilkonservering (SFT) studieresa till Paris och Lyon april 2008

Deltagare på studieresan som fått medel av Syskonen Bothéns stiftelse var: Erika Hedhammar, Rebecka Enhörning, Lotti Benjaminson, Kicki Kirvall-Hanses, Susanna Högberg, Margit Forsberg och Anna Javér Kristiansen

Nedan följer rapporter från de olika studiebesöken:

Besök på Les Gobelins tisdagen den 1 april 2008

Vi var några stycken som reste med tåg och som anlände till Paris på morgonen den 1 april. Vårt besöksmål för dagen var Les Gobelins med rundvandring i ateljéer och museum.

Bakgrund

Tapetfabriken Les Gobelins tillhör institutionen "Mobilier National", som är ett statligt departement för konst, dit även Beauvais och Savonnerie, även de kända tapet- och mattillverkare, tillhör.

Mobilier National är inrymt i Les Gobelins gamla fabriksområde, mitt i Paris, där även delar av de andra fabrikerna har verksamhet. Institutionernas uppdrag är först och främst att möblera upp officiella rum och byggnader i den franska staten samt att konservera och magasinera möbler och inredning. Man har också som uppgift att utbilda vävare och restaurerare för tapeter och mattor. Således går det inte att göra beställningar för privatpersoner. Franska staten ansvarar för hela produktionen och beslutar var den skall hängas. För att göra detta arbete synligt för allmänheten visas samlingarna och tillverkningen publikt. Man är angelägen om att det som tillverkas skall hålla hög klass både hantverksmässigt och konstnärligt och både inhemska och utländska konstnärer bjuds in för att skapa nya verk.

Les Gobelins firade jubileum förra året med anledning av att tapetfabriken firade 400 år (1607-2007). Man firade jubileet genom att öppna sina lokaler för visning igen efter att

de har varit stängda i 35 år. Området var sedan 1400-talet ett färgericentrum som etablerades av Jehan Gobelin i vars namn Kung Louis XIV sedan etablerade tapetfabriken. Tapetfabrikens direktör under 1600-talets första del var Charles Le Brun som också var konstnär vid kungliga hovet.

Det har alltsedan början varit en angelägenhet för det franska kungahuset att hålla en hög standard vad gäller tapeter och möbler. Produktionen vid Les Gobelins användes även till diplomatiska gåvor vilket tidigt bidrog till ett internationellt gott rykte.

Visning av Les Gobelins och Mobilier National

Fabriksområdet är en levande liten stadsdel i miniatyr och består av blandade byggnader från 1600-talet fram till våra dagar. En del av området är kringgärdat av murar och är inte öppet för allmänheten. När vi besökte Mobilier National var Paris i sin tidigaste vårgrönska och fabriksområdet inbjöd med blommande fruktträd och grönskande rabatter. På den guidade rundvandringen i området passade vi på att kika lite i fönster vi gick förbi. Där kunde vi skymta vävda tapeter och stilmöbler och i ett hus kunde man ana att man arbetade med tapetkonservering. Närmre än så kom vi inte konserveringen, men vi fick se stora delar av Les Gobelins tillverkning av tapeter. Visningen var mycket grundlig och tog över två timmar. Både i de äldre och i de modernare lokalerna, där vävning förekom, fanns stora fönster, alla med norrljus.

Textilteknik

Under rundvandringen i lokalerna fick vi se åtskilliga vävar igång, både haute-lisse (upprättstående vävar) och basse-lisse (liggande vävar).

Vid vävning av "Gobelin" som är haute-lisse- vävnader, sitter väverskan/vävaren bakom varpen med dagsljuset inkommande från motsatt sida. Mönstret är placerat bakom väverskan/vävaren och avspeglas mot varpen med mindre och större speglar. Detaljrika mönster ritas upp på varpen. Vävnaden som framträder blir således inte spegelvänd. Totalt vävs "Gobelin" i 15 stora upprättstående vävstolar av 30 personer. Tolv basse-lisse vävstolar finns för Beauvais fabriken vävning. Här sitter väverskan/vävaren också vänd mot ljuset med varpens baksida vänd upp och med bilden liggande under varpen. På detta vis får man en spegelvänd vävnad. Tekniken är mest känd för att ha använts till vävning av möbelklädsalar i dessa vävstolar.

I Paris-ateljen vävs Savonneriemattor i åtta st vävstolar. Savonnerie är en knutteknik som liksom Gobelin vävs i haute-lissevävstolar, men till skillnad från Gobelin vävs de från framsidan. Väverskan/vävaren sitter med ryggen mot ljuset med varpens framsida som front och med mönsterkartongen bakom varpen. En Savonneriematta knyts med mellan 80 000 till 160 000 knutar/m² och ytan klipps vilket ger en tjock sammetsliknande yta.

Inom institutionen färgar man även allt garn som går åt till vävnaderna, fick vi veta. Främst färgar man ullgarn, men även bomull, silke och lingarn. Färgningen är datoriserad och man har ett rikt färgschema som innehåller ca 20 000 olika toner, som ständigt byggs ut. En programvara har utvecklats för att hjälpa till att identifiera och plocka ut rätt nyanser till vävnaderna.

Musei Gallieras onsdag 2 mars 2008

Vi var 23 Textilkonservatorer som besökte Musei Gallieras magasin under onsdags eftermiddagen. Pascale Bourget-Ballesteros och Sylwie Bruun visade oss runt.

Där förvarades hovdräkt och dräkt från högre stånds-miljö. Vi blev visade runt i magasinet och fick se hur dräkt förvarades där. Ett flertal dräkter fick vi titta närmare på. Bland annat ett liv som med största sannolikhet tillhört Marie Antoinette.

I magasinet fanns hyllsystem i sektioner utan tak. Där hängde dräkterna på galge. Ett riskabelt företag då flera rör o ledningar var dragna längst innertaket. Dräkterna skyddades därför med både bomulls och plastöverdrag. Ett provisoriskt tak till förvarings-systemen höll på att installeras.

I djupa lådor förvarades korsetter och livstycken. Många hade en torso tillverkade för det individuella plagget. Ett bra sätt att förvara, men inte ett helt yteffektivt.

Vi fick också se en typ av konservering som flera av oss inte tidigare sett. Metoden baseras på att en textil med hål och materialbortfall får ett underliggande screentryckt tyg i samma kulört. Bra idé, funkar både på mindre och större skador. Mönstrade tyger i flera färger kan på så sätt få flera ilagningar utan att flera infärgningar behöver göras. Helt enkelt en snabbare åtgärd.

Samlingarna innehöll till stor del hovdräkter från 1700-talet. Generellt sak dräkterna sakna dokumentation av äldre dato. Något man avundades tex. Livrustkammaren, där de flesta dräkterna är väl dokumenterade, ibland finns till och med inköpskvitton kvar. Vid 17.00 tiden avrundade gruppen sitt besök på Musei Gallieras konservering med att dricka te i personalköket. Ett välkommet avbrott för trötta ben.

Konserveringen vid Musée des Arts Décoratifs torsdag 3 april 2008

107, rue de Rivoli, Paris

Chefskonservator tillika kemist Fabienne Van Der Brouch visade oss labbet (konserveringsateljén) och utställning.

Musée Des Arts Décoratifs inrymmer många avdelningar såsom ett modemuseum, en avdelning med juveler och en skola för arkitektur. Det finns även ett stort bibliotek. För den textila delen är utställningsytan stor och labbet och magasinen är små. En flytt av labb och magasin pågår.

Museet är statligt men drivs även med fondmedel och spon-sring. Tre konservatorer har heltidsanställning och det finns alltid många praktikanter, elever och volontärer anställda för kortare och längre projekt.

Magasin

Museet har ca 40.000 föremål. Nu flyttas alla föremål, under 6 månader, till större ut-rymmen i utkanten av Paris. Kläder finns från olika epoker men främst från 1800-talet. Registreringen sker i databas med egna tagna bilder. Denna dokumentering växer fram inför varje utställning. Fotograf hyrs in vid publikationer, vilket alltid finns till varje utställning. Utlån av föremål sker sällan.

Labb

En liten ateljé med två rum. Borden har hjul och om-möblering sker ofta. I ett rum finns tyger. Allt tyg, utom svart, färgas in här i ett mycket litet avskilt utrymme. Dockor eller mannekänger tillverkas individuellt och märks. Arbetet sker i samarbete med ett bolag. Numera görs dockor utan huvud. Efter utställning kasseras flertalet dockor. Allt arbete inför en utställning sker koncentrerat och i nära samarbete med hantverkare och industrin, vilka ger sponsorbidrag.

Utställning

Utställningsytan är 2.000 m². Montrarna byggdes 1986 speciellt för textil och är klimat-styrda. Det finns stora öppningar som gör det lätt att ta in och ut föremål. Det byggs 2-5 utställningar per år. Varje bygge tar endast 2 veckor. Allt är väl planerat med två arbets-ledare som har var sitt team. I en utställning finns ca 600 föremål.

Konservatorn är med vid valet av objekt till en utställning. När ett plagg skall ställas ut måste konservatorn sätta sig in i plaggets historia och tillverkning för att rätt kunna tolka det. En del plagg kräver docka, för andra räcker det med en uppstoppad galge, somliga måste ligga plant.

Stora kläddesigner kommer till museet och inspireras av historiska kläder exempelvis Christian Lacroix som nu hade en stor utställning. Olika montrar hade här skilda teman såsom; blommor, prickar, svart, lappteknik. I varje monter finns historiska och nytillverkade kläder, samt någon rekvisita. Budgeten för denna utställning var 500.000 Euro. Allt var SÅ fantastiskt att höra och se.

Institute national du patrimoine Torsdagen den 3 april 2008

Efter en något förvirrad resa kom vi så äntligen fram till Institute national du patrimoine i en förort till Paris (gatan hade samma namn som en gata i centrala Paris). Patrica Dal Pra, lärare på textilkonservatorsutbildningen hälsade oss välkommen. Där träffade vi även Clothilde Castelli, som har praktiserat på Studio Västsvensk konservatorsateljé i Göteborg. Utbildningen på Institute national du patrimoine är en av Frankrikes två kon-

servatorsutbildningar. (Den andra finns på Sorbonne.) Utbildningen på Institute national du patrimoine är 5 år (tidigare 5 år) och ger en MA-examen. De har 7 inriktningar: "Metall, keramik, emalj och glas", möbler, tavlor, foto, skulptur, textil och grafiskt material och böcker.

Institutet är utvecklat från det gamla franska institutet för restaurering av kostföremål som funnits sedan 1977. Utbildningen för konservatorer har funnits sedan 1996.

Vi blev varmt mottagna på institutet med kaffe, juice och förfriskningar. Eftersom vi var så många blev vi uppdelade i två grupper för att få plats i deras relativt trånga ateljé-lokaler. Den ena gruppen fick börja med att se en film om elevprojekt på skolan, bl.a. om konservering av en luftballongskorg och en rullstol av trä med sammetsklädsel från 1700-talet. Därefter fick vi gå på rundvandring i textilkonserveringsateljén och blev förevisade de projekt eleverna arbetade med. Förstaårseleverna fick bl.a. göra prover på broderi, sömnad och vävning. Vi blev även förevisade ett par praktiska konserveringsprojekt bestående av bl.a. en tysk karnevalsdräkt.

Vi avslutade vår rundvandring med att titta på biblioteket där man hade tagit fram speciella böcker och tidskrifter för textilkonservering.

Musee des Tissus et des Arts decoratifs de Lyon

Fredagen den 4 april 2008

Under vår studieresa till Paris tog vi snabbtåget ner till textilstaden Lyon för att besöka Musee des Tissus et des Arts decoratifs de Lyon. Vår kollega Marie Schoefer, en mycket entusiastisk och energisk dam, hälsade oss välkommen och var vår guid under dagen. Hon är en av de två textilkonservator som arbetar på museet. Marie är utbildad på Abegg Stiftung i Schweiz.

Museet inrymt i ett gammalt hus med vacker innergård. Vi började med att titta på deras konserveringsateljén och magasin. Vi kunde se att man har låtit sig inspireras från Abegg Stiftung i Schweiz. I ateljén fick vi se exempel på dräkter som nyligen konserverats och i magasinet byråer och inredning i trä, bl.a. alm. Många av textilfragmenten var monterade i glas och ram.

Efter en gigantisk lunch tittade vi på museets utställningar. Museet har en stor samling tygprover på allt från koptiska textilier till modernare nutida textiltryck, men även en hel del 1700-talsdräkter. De har dessa utställda i en stor basutställning. Under vårt besök hade man nästan gjort färdigt en tillfällig utställning om italienska renässanstyger.

Skrivarseminarium för Svenska föreningen för Textilkonservering 2008-03-13 på Nationalmuseum.

Tack vare bidrag från Syskonen Bothéns stiftelse kunde ett skrivarseminarium avhållas på Nationalmuseum den 11 mars 2008. Skrivarseminariet fungerade som en "kick-off" till den bok som textilkonservatorerna ämnar skriva om yrkets utveckling. 58 konservatorer från Jokkmokk i norr till Helsingborg i söder deltog i seminariet.

Arne Sundelin, skönlitterär författare och lärare vid Biskops-Arnö folkhögskola.

Seminariet inleddes med författare Arne Sundelin som mycket nyanserat samtalade med konservator Anna Klint, förmiddagens samtalsledare, om skrivandets konst. Föreläsningen berikades av sättet som samtalet fördes.

Arne Sundelin har gett ut åtta romaner och en diktsamling och har nyss utkommit med romanen "Bergsundsstrand 23".

I samtalet berättade Arne om sitt författarskap, om vägen från idé till färdigt manuskript och hur en bok blir till. Han berättade om sin erfarenhet som lärare på Biskops-Arnös författarskola och hur man kan arbeta med skönlitterärt skrivande tillsammans med andra.

Att diskutera igenom en text i grupp tillsammans med en professionell handledare är viktigt för lärandet och att skriva tillsammans kan berika en text. Efter ett samtal kan det många gånger vara bättre med fler frågor än med givna svar. Man skall vara medveten om att det är skillnad på författarens text och läsarens text, men det är viktigt att skriva dem båda.

Han delade med sig av sina råd och tankar:

- Professionalitet kommer genom träning och skrivandet och läsandet går hand i hand.
- Fackböcker använder sig faktiskt av skönlitterära inslag – man kan ha inslag av "dikt" i en fackbok.
- Man måste välja vilken typ av berättare man är inför skrivandet av en artikel. Vem är jag som skriver. Det skapar klarhet i framställningen.
- Medan man skriver utforskar man och utvecklar sitt ämne.
- En likriktning skall inte eftersträvas i en bok med många författare.
- Det är mycket bra att låta texten bli liggande och att man därefter fortsätter att bearbeta den. Man ser den då med nya ögon. Man skall inte värdera sin text på en gång.
- Tänk på hur slutet ska formuleras och vad slutet gör med texten!
- Det du skriver skall "hända" i läsaren och inte i dig. Det skall finnas under ytan och skall ej "målas på näsan".

Glömda (förträngda) berättelser blir alltid bra berättelser. Arne skrev boken "Det som sker" och i den berättade han om sin mors självmord. Det är den bästa boken han skrivit, säger han själv. Fast den är så personlig finns där ett mycket allmängiltigt stoff.

I "Bergsundsstrand 23" skriver Arne Sundelin om Nelly Sachs som flydde från Berlin 1940. När man skriver en skönlitterär bok om en reell person är det viktigt att man håller sig till den historiska fakta som finns och man ska vara medveten om att det fiktiva kan upplevas som fakta av läsaren.

Att vara uppmärksam är ett bra drag för att kunna skriva dessutom är det bra att vara en iakttagare. Det kan också behövas en stor dos av uthållighet. Arne betonade vikten av att vara i sitt skrivande och att leva med texten, precis som en skådespelare lever sig in i en roll. Det finns två sätt att berätta, antingen som den berättande berättaren eller som den analyserande berättaren. Många kan skriva men tyvärr blir man inte alltid läst. För att bli läst måste man förr eller senare ha hjälp med texten från någon professionell.

Många texter har en dokumentär grund. Tider har ofta ett behov av att vissa texter kommer fram. Det ligger i tidens natur och Arne vill inte riktigt hålla med om att det går

mode i litteraturen. Tittar man bakåt ser man också att skrivna historiska texter säger något om tiden. Kanske är det ett samhällsbehov att så mycket texter av självbiografisk karaktär just nu tar form?

Om man skriver en text tillsammans är det viktigt att man har ett tillåtande sätt och blir varandras redaktörer. Man kan på så sätt förhöja och fördjupa texten.

Hur utvecklar man sitt skrivande? Läs Olof Lagerkrans "Om konsten att läsa och skriva".

Celia Dackenberg, chefredaktör för tidskriften Hemslöjd.

Efter lunchen talade författaren och chefredaktören Celia Dackenberg om sina erfarenheter av att skriva utifrån olika roller.

Celia arbetar med ämnen som kan vara svåra att beskriva i text. Hemslöjd är ordknapp kunskap och handlingsförmedlad kunskap. Vissa tekniker går lättare att förmedla genom ordtermer eller teckningar medan andra slöjdtekniker inte har något utvecklat fungerande sätt till förmedling än att lära sig den praktiska vägen.

Celia har frågat sig själv många gånger varför man vill och skall skriva? Hon svarar själv att "man skriver för att få insikt och att det många gånger handlar om att ta reda på vad man egentligen tänker och tycker". "Det är en befrielse och en belöning att ha fått uttrycka sig i text".

Hon känner till svårigheterna med att sätta igång att skriva. Celia beskriver det som ett konditionsträningspass och använder Bangs uttalande "Det finns bara ett sätt att få en artikel skriven - det är att skriva den".

- Hon poängterade att det behövs mer än en person för att skriva en artikel. Man bör bli granskad och ha en kommunikation med någon som är insatt i det man skriver.
- Träna ditt skrivande med att skriva mail och läsa poesi.
- Tänk på att en berättelse ofta börjar i mitten.
- Text behöver knådas som en deg för att texten skall komma till sin rätt.
- Tänk inte på mottagaren för tidigt
- Det är redaktörens jobb att bedöma vad som skall justeras och ändras i texten.
- Läs inte korrektur på skärmen!

Skall man skriva en artikel eller snarare avgöra vilka artiklar som behövs är det viktigt med god beställarkompetens.

Celia menar att hon sett inom musievärlden att det ibland finns för mycket närhet till ämnet som kan innebära att texten blir för tung. Lite distans är inte fel att ha. Men den som har erfarenhet och kan sitt ämne kan också skriva. Hon menar att det tekniska runt omkring är lättare och kan läras eller göras av andra.

Avslutningsvis beskriver Celia hur en bra artikel skall vara. "Den skall vara som en gädda". -Spetsig i början, sedan fylig, för att sedan smalna av och i slutet snärtig, som en stjärt!

Och. "Att skriva är som att sticka" - det går sakta och så småningom blir det något.

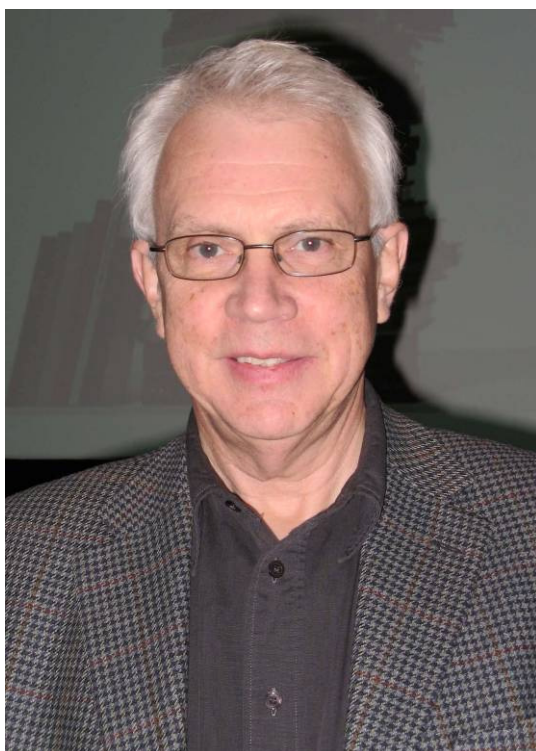
Läs J Tunström: "Under tiden" .

Björn Fjæstad , chefredaktör på tidskriften Forskning och framsteg.

Björn diskuterade skillnaden mellan att skriva primärvetenskapliga och populärvetenskapliga artiklar, samt talade om hur tidskriften Forskning och Framsteg arbetar med presentation av ny forskning på ett lättillgängligt, tilltalande och spännande sätt.

Björn Fjæstad är i botten civilekonom, ekonomie doktor och docent i ekonomisk psykologi och företagsekonomi från Handelshögskolan i Stockholm. Han är även adjungerad professor i forskningskommunikation vid Mittuniversitetet i Östersund

Skillnader mellan fackvetenskapliga och populärvetenskapliga artiklar delade Björn upp på detta sätt:

Fackvetenskaplig

skrivs för att finnas
är ej beställd av tidskriften
skrivs endast en gång
färre än 100.000 personer läser den
innehåll är nytt, sant, viktigt
är logiskt klar, ej litterär
har rubrik, abstract, introduktion, diskussion
har abstract
skrivs av forskare
beskrivs utförligt

Populärvetenskaplig

skrivs för att läsas, avnjutas
är eller kan vara beställd av tidskriften
skrivs gärna flera ggr. och i olika versioner
7 miljoner personer kan läsa den
spännande, förståeligt, gärna nytt
anpassad till läsaren
rubrik, ingress, upptakt, resultat, historia
vad som helst som väcker
skrivs av olika personer
huvuddragen beskrivs

Ingrid Lindell, publikationskoordinator, Nationalmuseum

Hon berättade om hur man förlägger böcker vid Nationalmuseum. När en bok skall publiceras genomgår den tre faser: 1. Idéfas, 2. Kreativ fas, och 3. Industriell fas.

1. **Idéfasen** – Syfte, målsättning, målgrupp, användningsområden, trycksak, samarbetspartner (förlag), referensgrupp, ekonomiska ramar, produktionsplan och distribution.
2. **Kreativa fasen** – Handlingsplan: pedagogisk upptagning (disposition), grafisk formgivning, kontrakt- och avtalshantering, textframställning, bildarbete, tryckeriupphandling, korrekturläsning och textbearbetning.
3. **Industriella fasen** – Tekniska processer och distribution. Marknadsföring och distribution, riktade marknadsinsatser och utbytesverksamhet.

Inger poängterade att någon av de som läser korrektur måste vara insatta i ämnet och/eller från läsekretsen texten vänder sig till.

Om man väljer att trycka en bok på eget förlag, måste man se till att pliktexemplar skickas ut.

Cilla Robach, textilansvarig antikvarie, Nationalmuseum

Dagen avslutades med en presentation av Nationalmuseums textila samling varvid ett smakprov av de senaste årens nyförvärv visades, bland annat några små broderier av Sten Kauppi. Därefter följde en kort rundvandring i Nationalmuseums basutställningar konsthantverk och design och Cilla fördjupade sig i några museets utställda textilier, främst de senare 1900-talets textilerna. Hon gav oss en insikt om de konstströmningar som under 60-talet förenade den "vanliga" bildkonsten och de konsttextiler som skapades under denna politisk turbulenta period.

PRAKTIK KONSERVATORSPROGRAMMET TEXTIL 2007

Hösten 2007 var alla studenter som gick tredje året på konservatorsprogrammet ute på praktik. Många av oss delade upp sin praktikperiod i två delar för att hinna se så många olika verksamheter som möjligt och komma hem med många nya erfarenheter. Här kommer en kort presentation av vad vi textilare har haft för oss under hösten.

Linda Egnell

Livrustkammaren

Jag började min praktik på Livrustkammaren i tio veckor tillsammans med Anna-Lena Erlandsson. Vi jobbade främst med utställningsarbeten. Men även med tapetkonservering, tvätt av textilier, tillverkning av förvaringslåda, RTV (rengöring, tillståndsinventering, vård) och lite till. Vi fick jobba med alla fyra textilkonservatorerna och arbetet utfördes i Tumba, på Kungliga Slottet, Skoklosters slott och Hallwylska museet.

Ingeborg Skaar

Jag praktiserade fyra veckor hos Ingeborg Skaar i Vara. Jag fick jobba mycket praktiskt, både med privata och kyrkliga textilier. Jag fick våtrengöra, sömnadskonservera, sy foder, sömnadsretuschera, skriva konserveringsrapport osv. Vi hann även med att besöka tre kyrkor och inventera deras textilier.

Karin Falk Dreier

Min sista period på praktikterminen tillbringade jag hos Karin Falk Dreier i Växjö. Jag var där i tre veckor och jobbade främst med tvätt av ett vävt täcke från en hembygdsförening samt sömnadskonservering av en mässhake från 1824. En av dagarna besökte vi domkyrkan i Växjö och vi tittade på deras textilier och förvaring. Jag fick även hjälpa textilkonservatorn Ami Östlund med utställningsarbete på Smålands museum.

Isabella Hag

Musée de l'Impression sur Etoffes, i Mulhouse och C.R.R.C.O.A, i Vesoul

Mitt val blev att göra praktiken i Frankrike på grund av intresse för fransk kultur och för att fördjupa mina kunskaper i språket.

Första delen av praktiken var hos en textilkonservator anställd vid Musée de l'Impression sur Etoffes i Mulhouse. Ateljén hade en ganska enkel standard men Anne-Rose Bringel var en mycket bra och omtänksam handledare. Vi arbetade nära samlingen av textiltryck från hela världen och förberedde bland annat ett utlån till Lund i Sverige,

av ett antal mönsterprover av Sonia Delaunay. Vi arbetade en hel del med en indisk mytologisk väggtextil. I Mulhouse lär man ut en speciell konserveringsmetod av tryckta textilier som det känns förmånligt att ha fått ta del utav. Vi var två praktikanter på ateljén, den andra praktikanten kom från en av de två utbildningar som båda finns i Paris.

Den andra delen var jag hos en textilkonservator med en egen ateljé i anslutning till en större institution i Vesoul, C.R.R.C.O.A, som även har skulptur-, möbel- och målerikonservering. Här upplevde jag hur bred en textilkonservator måste vara eftersom så många skilda uppdrag tas omhand. Jag var imponerad av båda mina handledares kunskande och deras effektivitet. Valérie Marcellis ateljé var mycket välutrustad. Jag arbetade här främst med etnologiskt material, dräkter från Arles i södra Frankrike. Marcelli gav mig också möjlighet att besöka ateljéer i Paris och Lyon.

I Frankrike är få konservatorer direkt knutna till ett museum. Istället har flera konservatorer gått samman och bildat egna ateljéer, antingen inom en materialkategori eller med flera olika material och dessutom frilansar en del konservatorer genom att delta i projekt.

Det var givande att få en inblick i den franske textilkonservatorns situation.

Heidi Åberg

Museumssenteret i Salhus- Bevaringstenestene

Mina första tio veckor tillbringade jag i Salhus, en liten ort utanför Bergen i Norge. Där ligger en textilkonserveringsateljé där Inger Raknes Pedersen och Friederike Vonderschmitt arbetar med konservering av föremål från museer i Hordaland och externa kunder.

Jag arbetade med Friedrike som handledare och fick pröva på att göra åtgärdsförslag och tidskalkyler på fanor, vi tvättade bunadskjortor och genomförde några borhydrid-behandlingar. Jag laminerade ett förkläde, färgade nylon och sydde ner som skydd för en känslig yta. Vidare så gjorde vi skadedjurskontroller, packade inför frysning och en massa annat. Jag fick vara med på många möten och fick verkligen se hur det kan fungera på ett konsoliderat museum, bestående av många olika enheter som ska fungera tillsammans. Det var en väldigt lärorik praktikperiod och jag hade väldigt roligt tack vare alla trevliga människor i Salhus.

Enheten för Konservering och Foto (KoF) - LSH

Till andra praktikperioden på 9 veckor så bytte jag den lilla byn mot Stockholm. Jag och Christina Dackling hade praktik på LSH tillsammans, och det var en helt annan upplevelse. Vi kastades in i slutfasen av utställningsarbetet med "Krigsbyten" och monterade och placerade in föremål i montrar. Vi var sedan ett par dagar på Skokloster och rengjorde bl.a sängdraperier och fick lära oss exakt hur mycket kläder man behöver om man ska vistas i november på ett sommarslott...

Sen arbetade vi mycket ute i Tumba och fick vara med från början till slut vid tvätt av en modernare kyrkotextil och det var verkligen roligt att se hur bra det blev och hur nöjda de var i församlingen.

Sen arbetade vi med ett Carl Gustav Adolfs begravningsantependie, där vi skar till tetex till stödtyg och färgade silkecrepelin och fick se hur svårt det kan vara att få till en bra färg. Vi tvättade servetter, klättrade på byggnadsställningar och fick lära oss en massa saker. Efter jul kom jag tillbaka ensam och var med Annika på Hallwyl och monterade klänningar på dockor, vägde väskor och sen tillbaka ute i Tumba så gjorde jag det sista på monteringen av en tapet, som alla vi praktikanter arbetat med under hösten.

Praktiken var väldigt rolig och lärorik och vi fick arbeta med alla konservatorerna på LSH och se många olika delar av verksamheten. Tack!

Anna-Lena Erlandsson

Att den äntligen kom, vi hade alla sett fram emot att få komma ut i "verkligheten". Sen gick hösten så otroligt snabbt och det är väl ett tecken på att man har det bra. Jag hade förmånen att få göra min första praktikperiod på LSH i Stockholm. Vi jobbade till stor del med olika utställningar under dessa veckor. Arbetsuppgifterna var mycket varierande och man fick en bra inblick i hur mycket arbete som ligger bakom en utställning. Andra halvan av praktiken gjorde jag på SVK i Göteborg. Det var ett väldigt bra komplement på min tidigare praktik. Jag fick chansen att prova på många olika moment som t ex. färgning, fläckurtagning, vård och underhåll av kyrkotextil m.m. Jag är så nöjd med mina praktikplatser, det var lärorika och roliga dagar. Vill passa på att tacka er för allt jag fick ta del av.

Tanja Aronsson

Jag började min praktik i september på Husgerådskammaren, under hela september-oktober stängde vi då och då uteslott, något som började varmt och soligt men innebar fler och fler lager kläder efter hand. Inne på Slottet gick den mesta tiden åt till tapetkonservering och montering. Jag fick också tillfället att komma till RAÄ under två dagar för att göra en demontering och provtvätt av en 1500-t tapet som periodvis troligen använts som matta.

Förutom tapetkonservering ägnade jag mig åt diverse mindre konserveringsåtgärder och framförallt logistik då saker ska tas fram, flyttas eller hängas upp. Några få dagar var jag på den nya ateljén, där var det också tapetkonservering och avsyning av tapeter inför utlån.

I samband med stängningen av Kina slott fick HGK i uppdrag att säkra de bemålade sidenväggfälten i åttkantiga rummet, väggfälten är uppklistrade på orange papp och på sina ställen har sidenet bubblat sig och brustit. Säkringen gjordes där risk för materialbortfall fanns, med infärgat japanpapper och vetestärkelseklister.

I mitten av november lämnade jag Stockholm för Helsingborg och Kulturmagasinet. Uppgifterna här utgick från föremål som skulle konserveras eller få montering i samband med utställningen Människans Natur. Jag fick gå igenom och välja ut några av de föremål som jag skulle arbeta med. Som huvudprojekt blev det ett parasoll från början av seklet, både undertyget och ovandelen i nät var gulnade och missfärgade av något rött. Efter att ha demonterat parasollet genomförde jag en borhydridblekning av det.

I övrigt sömnadskonserverade jag bland annat en brudlist och provade att laminera en del av ett pälsbräm på en cape. Den sista tiden arbetade jag mest med olika monteringar inför utställningen, en liggande kudde till en 20-tals klänning som kommer att monteras med magneter mot utställningsskivan och några stöd i Lexan för en dopmössa och en solfjäder.

Tack så väldigt mycket till alla mina handledare

Cajsa Hallgren

Under åtta veckor praktiserade jag på **Kulturmagasinet** i Helsingborg där jag hade Pia Christensson som handledare. I början av praktiken var jag med och höll en kurs i föremålshantering och packning av textil för personal som packar utställningar på Dunkers Kulturhus. Det var ganska nervöst och mycket lärorikt. De föremål som jag främst arbetade med var de som skulle ställas ut i den kommande utställningen Människans Natur på Dunkers Kulturhus i Helsingborg. Framför allt krävde föremålen

en montering och också en del sömnadskonservering. Bland annat arbetade jag på en brudlist där jag bl.a. klädde in skadade metallband med Tetex, samt en del dräkt som behövde sömnadskonservering och montering. Utöver utställningsarbetet gjorde jag en kaliumborhydridblekning av en vit bomullskrage samt en laminering av en bemålad sidentavla vilket var rysligt spännande. Tack Pia!

British Museum

Under 12 veckor hade jag praktik på **the British Museum** där jag arbetade med konservering av arkeologisk textil på avdelningen för organiska material och min handledare där var textilkonservator Anna Harrison. Mina arbetsuppgifter har bl.a. varit konservering inför magasinering av en egyptisk linnetunika från artonde dynastin, en nyligen uppgrävd tunika från Jordanien daterad till första-tredje århundradet, en sudanesisk matta vävd av människohår från sjunde-nionde århundradet. Jag har också gjort färdigt ett sudanesiskt mattfragment för utställning genom att stygnmontera det på en skiva, samt arbetat i ett lag med de övriga konservatorerna för konservering av ett mycket stort segel vävt i palmblad. Inne i textilmagasinet för koptisk textil utförde jag en konditions undersökning, vilket ledde till detektion av föremål som var i åtgärdsbehov. Förutom praktiska och teoretiska uppgifter på plats har jag gjort studiebesök på Textile Conservation Centre (TCC) i Winchester.

Tvåra kast i tillvaron

I samband med sommarsemestrarna avslutades mitt uppdrag på Etnografiska Museet. Vi var då ett team som just slutfört ett projekt där tidigare nedpackat material från kylrummet av skinn, päls och fjäder blivit dokumenterat och fotat. Sedan återplacerat i nya kompaktssystem i det nyrenoverade kylrummet.

Ett annorlunda och mycket spännande uppdrag!

Efter sommaren tillträdde jag på ett 6 mån. vikariat för Papperskonservator Jonas Häggblom, på Kungl. Vetenskapsakademien.

En arbetsplats med helt andra slags föremål i samlingarna än jag tidigare stött på. Samlingarna består till största del av vetenskapliga instrument av metall och trä, från sent 1800-tal och 1900-talet.

Här finns också arkivens arkiv i form av vetenskapsmännens och Akademiens protokoll sedan tidigt 1700-tal. Mängder av korrespondens mellan dem som varit verksamma både inom och utanför Akademien.

Min uppgift som konservator är i huvudsak de arbetsuppgifter utställningsarbetet på Observatoriemuseet innebär. Framtagning och rengörning av föremål pågår som bäst. Det praktiska utställningsarbetet som ska dra i gång på museet är tyvärr försenat.

Ordinarie basutställningar ska tillbaka på sin plats. Ytterligare en ny utställning planeras inför 2009 års astronomi år, "Tankar om liv i rymden från 1600-talet till i dag" I skrivande stund är lokalerna en enda byggarbetsplats med plastade och plomberade ytor. Det har dragits nya stammar, det målas fönster och montrar står på tork. Under tiden får vi föra diskussion och lösa frågor efter hand de uppstår. Det är läskigt att så mycket jobb kvarstår i huset fast det borde vara färdigt nu.

Pågående arbeten för övrigt just nu är att tömma ett 1700-talsskåp som tillhört Alströmer. Ej vår vän fåravlaren och potatis-mannen Alström, men hans son Claes Alströmer. I detta skåp har han förvarat mineral som hämtats hem från många platser i vårt avlånga land. Materialet fotas nu och packas. Om någon forskare vill ta sig an materialet vid senare tillfälle går det bra.

Skåpet, som hade en av sina lådor fyllda med ben från djur och människa, hade dragit till sig insekter. Angrepp kunde spåras i flera lådor. Eftersom Alströmer-skåpet ska föras över till nämnda Observatoriet, vill vi försäkra oss om att det är absolut fritt från insekter.

Margit Forsberg

Låda med mineral. Skåpet har stått som utsmyckning på en av våningarna på KVA, mineral har sannolikt flyttats om mellan lådorna.

FÖRETAG TILL SALU

Jag, Kicki Kirvall Hanses avser att gå i pension och vill därmed sälja mitt företag, KKH textil AB. Från och med 2009 önskar jag gå ner i arbetstid, för att helt avgå i januari 2011.

Konsveringsateljén ligger i Dalarna i en liten ort mellan Leksand och Borlänge. Företaget registrerades 2001 och jag var från början ensam anställd, men sedan några år är Birgitta Andersson anställd på 50% som assistent. Årsomsättningen ligger på över 1 miljon.

KKH textil utför konservering och restaurering av textil. Uppdragsgivare är främst kyrkor i Mellansverige. Arbeten har även utförts till museer, försäkringsbolag och privata personer. För den kyrkliga verksamheten har jag rest runt till ett 100-tal kyrkor och utfört Vård- och underhållsplaner. Dessa planer har utmynnat i att flera kyrkor har beställt arbeten på nästan allt som jag har föreslagit är i behov av åtgärd. Assistentens huvudsakliga arbetsuppgifter är att skriva allt som förekommer inom detta arbete och det är mycket. Flera praktiska arbeten utför hon också.

En hel del föreläsningar har jag gjort samt byggt utställningar i kyrkor och museer. Kunskapsöverföring är en viktig del i arbetet. Jag har marknadsfört företaget på egen hand, men har även samarbetat med några entreprenörer. Kontaktnätet för kyrkor och myndigheter är stort. Du ges en unik möjlighet att bygga vidare på etablerad kunskap och upparbetade kontakter.

Alla som är intresserade av att överta denna firma, och arbeta med ett stimulerande omväxlande konserveringsarbete i en fridfull miljö, är välkomna att höra av sig snarast på telefon 0243-23 08 85 eller E-post kkh.textil@telia.com

Kicki Kirvall Hanses

Konservator NKF-S

Adress	Tele/fax		Bankgiro	VAT nr
Bäsnäva 28 A	0243-23 08 85	kkh.textil@telia.com	5300-8090	SE556616812501
781 95 Borlänge	070-59 33314	www.kkhtextil.se		Innehar F-skatt

Reserapport från studieresa till Belgien april 2008

Den 15 april begav jag mig till Belgien för några dagars djupdykning i landets museivärld. Jag hade länge önskat besöka Belgien som just nu är modets leading lady och jag ville få chans att stifta bekantskap med kollegor på viktiga textila institutioner i landet. Syftet var att studera olika dräktutställningar, bli inspirerad och få nya infallsvinklar på hur man kan ställa ut modedräkt och jag ville förkovra mig i utställningsteknik och scenografi när det gäller mode- och dräktutställningar. När jag beviljades ett resebidrag från Petra och Karl Erik Hedborgs Stiftelse möjliggjordes äntligen detta studiebesök.

Musée du Costume et de La Dentelle i Bryssel blev mitt första besök, ett museum i hjärtat av Bryssel med en gedigen samling av brysselspets samt modedräkt. Där mottogs jag av den förtjusande textilantikvariern och ledaren för museet; Madame Corinne Ter Assatouriff som guidade mig runt en stor dräktutställning bestående av haute coutureplagg från 50-60-talet. Utställningen hade öppnats under våren för att fira 50-årsjubileet av världsutställningen i Bryssel 1958. Plaggen var i utsökt skick och stilfullt men relativt klassiskt monterade i stora luftiga montrar. Jag njöt av mängden dräkter och accessoarer som presenterades på ett mycket lugnt och avskalat sätt. Det var skönt att se att man lät plaggen tala för sig utan onödig rekvisita. Till varje utställning gjordes ambitiösa kataloger på franska, flamländska och engelska till överkomliga priser för besökarna. Madame Ter Assatouriff visade mig även det textila magasinet där jag fullkomligen häpnade över museets fantastiskt välbehållna dräkter från 1700-talet! Kulturen har en fin samling av 1700-talsplagg men inget föremål är i närheten av att vara i så gott som nyskick och med alla delar intakta! Mme Ter Assatouriff förevisade mig plagg efter plagg och berättade att hon hade en budget på ett par hundra tusen om året för inköp. Dessa nyttjade hon mestadels till att fara till Frankrike för att ropa in dylika "juveler" på auktion. Jag kunde inte annat än att bara stå i stum beundran och njuta av all prakt som förevisades mig.

Mitt nästa besök var på MoMu i Antwerpen. Ett modemuseum som ligger i anslutning till den kända modeutbildningen i staden, vilken utexaminerat många omtalade modeskapare. MoMu öppnade 2002 med syfte att visa nutida mode och låta den egna samlingen fungera som en inspirationskälla och utgöra forskningsmaterial för de studenterna och övriga textilforskare. Här mötte jag textilantikvarie, Madame Frieda Sorber som visade mig runt i den stora byggnaden. Jag fick se fotostudion, ett bibliotek fyllt med all världens modemagasin, textilkonserveringen samt magasinen för dräkt. Jag konstaterade att även här fanns det resurser till att utöka samlingen med dräkter inköpta på auktion i Paris. Därefter vandrade vi ner till den stora utställningshallen där man gör två modeutställningar om året. När jag var där var det modeskaparen

Veronique Branquinho som tidigare varit elev på modeutbildningen som gjorde en retrospektiv utställning med plagg tillverkade från det att hon utexaminerades 1995. Utställningen var uppdelad på flera rum av helt skiftande karaktär. Maffiga effekter skapades genom ljussättning och udda installationer. Mörka plagg förevisades i nästan helt mörkklagda rum och vita plagg omgavs av starkt vitt ljus och vita pärldraperier, ett ljus som nästan gjorde ont i ögonen när man såg sig om i rummet. En tweedkostym omgavs av enorma draperier av tweed och accentuerades av en Porsche helt inklädd i tweed. I ett rum hängde mängder av skor ner från björkstammar och bildade en iögonfallande och annorlunda trädkrona och på en roterande blank platta vandrade ett par klapprande skor fram och tillbaka. Utställningen kändes visuellt mycket spännande, speciellt ljussättningen inspirerade mig och gav mig en mängd uppslag. Det känns att MoMu ligger i framkanten och visar föremål på ett nytt sätt där man vågar låta ytorna tala och till exempel visa ett enda plagg i ett rum. Nyskapande och härligt!

I Antwerpen passade jag även på att vandra runt och besöka de många modehus som finns representerade i olika vackra butikslokaler. Inredningen och sättet man skyltar på gav mig mängder av inspiration. Butikers ibland lyxiga och uppfinningsrika skyltningar är något som museivärlden kan ta efter för att göra dräktutställningar visuellt mer moderna.

Mitt sista museibesök på denna studieresa förlade jag till Museet för Konst och Historia i Bryssel. Enligt min ursprungsplan skulle jag besöka modemuseet i Hasselt, men då jag inte lyckats få tag på någon kontaktperson valde jag istället att möta Madame Marguerite Coppens, huvudansvarig för konstmuseets dräktsamling. För tillfället fanns ingen dräktutställning på det gigantiska museet med över 400 anställda men Mme Coppens kunde visa mig gedigna kataloger från tidigare utställningar om spets på dräkt samt brudklädselar och berätta om en utställning av flygbolaget Sabenas flyguniformer. Museets textilsamling är stor med tyngdpunkt på belgiska spetsar vilka i sig omfattar hela 7000 föremål! Byggnaden avsedd för textila utställningar är enorm men begränsas enligt Mme Coppens av de redan inbyggda montrarna som förhindrar varierande utställningar. Jag blev mycket imponerad av de stora ytorna men lite beklämd av att höra att textila utställningar över lag drar få besökare i Belgien.

Min studieresa till Belgien var mycket lyckad! Jag fick en mängd uppslag och nya idéer. Resan gav mig flera värdefulla kontakter och en glimt av den Belgiska museivärlden. En tripp dit rekommenderas!

Anna Sanfridsson, Textilkonservator på Kulturens Museum i Lund

Uppsatser från Konservatorutbildningen 2008

Textila tryck i Sverige, historik och konservering

Isabella Hag

Isabella.Hag@gmail.com

Ämnet som valdes till min kandidatuppsats fann jag under min första längre praktik hos en konservator, vid Musée Impression sur Etoffes i Mulhouse, Frankrike. Uppsatsen handlar om konservering av textiltryck och en metod, med screentryck på stödtyg, utvecklad av Anne-Rose Bringel, konservator på museet. I förlängningen kom uppsatsen även att handla om andra möjliga metoder för konservering av textiltryck, alla grundade på partiell färgning av ett stödtyg. De metoder som beskrivs är screentryck, målning med pensel eller airbrush och digitaltryck.

Två åtgärdsförslag belyser metoden utvecklad av Anne-Rose Bringel ur en mer praktisk synvinkel. En dokumentation av kontakt med textilkonservatorer i Sverige och i världen återfinns även i uppsatsen vilket beskriver något om hur man ser på partiell färgning av ett stödtyg idag.

Första delen av uppsatsen beskriver utvecklingen i Sverige med tyngdpunkten lagd vid 1900-talet. Äldre och nya trycktekniker, färgämnen med mera behandlas här.

Mässhakar tagna ur bruk Tillgång eller problem?

Anna-Lena Erlandsson

Anna-Lena Erlandssons kandidatuppsats *Mässhakar tagna ur bruk Tillgång eller problem?* behandlar Mässhakar i Svenska kyrkor vilka inte längre är i bruk. Syftet har varit att få en övergripande bild över antalet mässhakar som är tagna ur bruk. Vilden ålder de har samt hur de förvaras.

Målet var att undersöka om församlingen visar kyrkans äldre textila inventarier vid något sammanhang och i så fall på vilket sätt. Är någon intresserad sänder jag gärna över en pdf-version min e-post är anna@skepplandaeltjanst.se

Flamskyddad textil – konservatorns problem?

Cajsa Hallgren

Min uppsats behandlade flamskyddsmedel i textil. På grund av brist på forskning i ämnet var det ganska svårt att hitta relevant fakta. Det har gjorts mycket lite forskning på flamskyddsmedel, synnerligen inom områdena bevaring och nedbrytning. Mitt syfte med uppsatsen var därför att uppmärksamma ämnet och öka medvetenheten om flamskyddsmedel inom textilkonservering.

Frågor som jag har försökt besvara var:

- * Vilka textilier flamskyddas?
- * Vilka flamskyddsmedel används vanligen i textila föremål?
- * Vilka flamskyddande ämnen som har använts på textil har förbjudits?
- * Hur påverkas textilier av flamskyddsmedel?
- * Hur påverkas flamskyddsmedel av en konservering, ex våtrengöring?
- * Hur påverkas konservatorer och museipersonal av flamskyddsmedel?
- * Går det att testa om en textil är flamskyddad, förutom att försöka sätta eld på den?

Olika kategorier av föremål har krav på sig att vara flamsäkra. Ofta är det lös inredning av textil i offentliga lokaler som teatrar, sjukhus, hotell, skolor, fängelser m.fl. Textilier som kan finnas i dessa miljöer kan vara stoppade möbler, mattor, tapeter, gardiner, draperier, ridåer och konstverk. Det är ofta de lokala räddningsverken som avgör vilka krav på brandsäkerhet som skall ställas. Ett stort problem för identifieringen av flamskyddsmedel är att det inte finns några listor över vilka medel som kan användas för att ett krav på en standard skall uppfyllas.

Det är framförallt cellulosabaserade textilier som flamskyddas eftersom dessa lätt antänds och sedan brinner snabbt.

Länder har olika hårda krav på brandsäkerhet. Storbritannien och USA tillhör de länder med hårdast krav på flamsäkra produkter. Det är från dessa länder som den övervägande mängden forskning utförs samt därifrån som produkterna med mest flamhämmande kemikalier finns att köpa.

Flamskyddsmedel består oftast av kemikalier med nedbrytande effekter och kan därför orsaka bevaringsproblem. Ofta vet inte konservatorn om att en textil är flamskyddsbehandlad, vilket gör att det blir svårt att handla därefter. De vanligaste flamskyddsmedlen som används på textil är oorganiska ämnen och ett av de vanligaste är ammoniumsulfat. Typiska skador är färgförändring, sänkt pH, styvnad, uttorkning eller ansamling av fukt i textilen.

Flamskyddsmedel är ganska stabila ämnen vilket medför att de bryts ner mycket långsamt i naturen. Många av dem bioackumuleras, vilket betyder att de lagras i djur och människor. Beroende på vilket medel det rör sig om kan det ha varierande effekt på människans hälsa, alltifrån att ge hudutslag till att försämra inlärningsförmågan eller orsaka cancer.

En slutsats som är tydlig är att flamskyddsmedel är skadligt för textilier och ofta även för människa och natur. Dessutom klarar inga medel att helt förhindra brand i materialet, utan endast att fördröja antändningen.

"Packa i plast"

En studie av plastmaterial i textilmagasin utifrån ett brandrisksperspektiv

Heidi Åberg Berthelsen

heidiaberg@gmail.com

Jag har skrivit min kandidatuppsats om plaster förekommande i museimagasin utifrån ett brandrisksperspektiv. Utifrån den enkät som skickades ut till SFT:s medlemmar i våras, presenteras en översikt över de plaster som förekommer i magasin där textilkonservatorer arbetar, och deras egenskaper vid höga temperaturer och brand.

Uppsatsen inleds med en kortfattad presentation av enkätundersökningen. I nästa kapitel förklaras brand och dess uppkomst och hur brandförloppet kan se ut. Detta efterföljs av ett kapitel om preventiv konservering, vari bland annat olika typer av brandskydd presenteras. Huvuddelen av uppsatsen består av en översikt av de vanligaste plastmaterialen och deras beteende vid brand. För att sätta in detta i ett sammanhang presenteras i nästa kapitel de vanligaste textila materialen och deras egenskaper i kontakt med eld.

Syftet med uppsatsen är att presentera möjliga risker med olika material i textila magasin. Detta för att öka medvetenheten och kunskapen bland konservatorer om hur de mest förekommande materialen reagerar vid en brandsituation.

Om du är intresserad av uppsatsen så skicka ett mail så kan jag skicka den som en pdf eller i pappersbilaga. Den finns även på skolan i sin helhet, med alla bilagor och tabeller.